

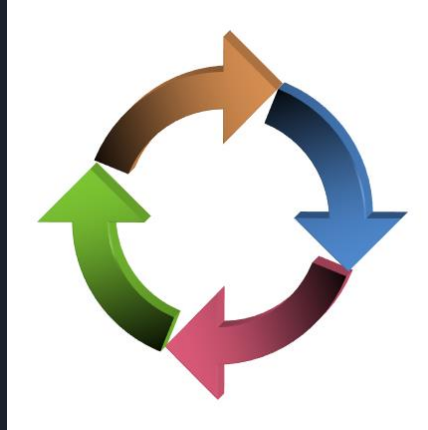

Geguritan

Muhammad Sholeh Mauluddin

Materi Pasinaon Geguritan

Pangertosan
Geguritan

Struktur
Geguritan

Tuladha Geguritan

Pangertosan Geguritan

Geguritan utawi dicekak guritan, iku sawijining karangan karya sastra kang awujud reroncening tembung lan ukara kang endah, ringkes, padhet lan mentes. Geguritan asale saking tembung “gurit”, kang ateges kidung utawi tembang. Geguritan kaperang dados kalih yaiku geguritan gagrag lawas lan geguritan gagrag anyar (puisi jawa modern).

Titikane geguritan gagrag lawas yaiku :

1. Diwiti kanthi ukara sun nggegurit.
2. Lumrahe spadane dumadi saka patang gatra.
3. Guru lagu (rima utawi pola persajakan) pakem.

Pangertosan Geguritan

Dene geguritan gagrag anyar wujudé puisi lan muncul ing jaman sastra Jawa anyar/modern (puisi Jawa modern) menika ora kaiket paugeran kaya ing dhuwur. Geguritan gagrag anyar ora nduweni struktur kang baku ngenani cacahé gatra (larik), ugi cacahé pada (jumlah bait). Ing geguritan lumrahe ngginakaken Basa Rinengga (karangan sastra kang ngginakaken basa kang endah) supaya katon endah menawa diwaca lan dirasakke.

Wondene wangune geguritan gumantung saka kreativitas panggurit. Lumrahe ing geguritan nduweni struktur kaya ing ngisor iki :

Struktur Geguritan

1. Struktur Fisik

a. Tipografi (Bentuk Geguritan)

Yaiku wujudipun geguritan kang tinulis ora ngebaki larik lan ora kudu dipunwiwiti aksara gedhe (huruf kapital), sarta mboten dipunpungkasi tandha titik (.) utawi tandha sanesipun.

a. Diksi (Pilihan Tembung)

Yaiku pamilihanipun tembung kang maknane mentes (padat), kang bisa negesi pirang-pirang kekarepan kanthi nggatekake larasing unine tembung.

a. Imaji (Pengungkapan Pengalaman Indrawi)

Yaiku reroncening tembung ing geguritan bisa medharaken pengalaman indrawi kayata : paningal, pangrungon, lan pangrasa, saengga pamaos saged kagawa ing swasana kados kang dialami panggurit

Struktur Geguritan

d. Tembung Konkret

Yaiku tembung kang bisa ditangkep dening alat indra kang bisa nuwuhaken imaji. Tembung konkret menika saged arupa pepindhan (kiasan) utawa pralambang.

Tuladha : bun (embun) bisa dadi pralambang wening, niat suci, tulus, endahing swasana esuk, lsp.

e. Busananing Basa (Gaya Bahasa)

Yaiku panganggone basa kang saged nguripaken swasana lan nuwuhake anggapan (konotasi) tartamtu saha bisa nuwuhake rasa kaendahan. Busanane basa ing geguritan saged arupa basa Rinengga kang maneka warna.

f. Wirama (Rima)

Yaiku runtutaning swara (muni) ing geguritan kang bisa ing wiwitaning, tengah, utawa ing pungkasaning gatra (larik).

Struktur Geguritan

2. Struktur Batin

a. Tema/Makna

Yaiku kekarepan utawa maksud tartamtu kang kinandhut ing saben tembung, gatra (larik), pada (bait), lan sakabehing pada ing geguritan.

a. Rasaning isi

Yaiku ungkapan rasa (sikap) panggurit tumrap isi ing kang kinandhut wonten ing geguritan kang ditulis. Ungkapan rasa ingkang kinandhut wonten sambung rapete karo blegere (sosok/latar belakang) panggurit, yaiku saking latar belakang agama, pendhidhikan, jenis kelamin, kelas sosial, jabatan/kedudukan ing masyarakat, umur, pengalaman, lan kawruh (pengetahuan) panggurit. Dados kekarepaning isi geguritan gumantung saking latar belakang panggurit.

Struktur Geguritan

c. Rasa-swasana

Yaiku ing rasa-swasana ing geguritan iku bakal nemokake kepriye tanggapan utawa panemune panggurit marang gagasan pokok ing geguritane. Wirasa-swasana ing geguritan iku bisa awujud pangalembana, pakurmatan, pangajak, seneng, sedhih-prihatin, nesu, ngelikake, lan sipat-sipate manungsa liyane. Gampange mangkene, nalika ana musibah banjir (tema), panggurit bisa sedhih, bisa nesu, bisa uga malah nyokurake. Lha, kabeh rasa-swasana mau bakal nuwuhake piweling-amanat kang dadi tujuan ing geguritan.

d. Amanat

Yaiku pesen kang kinandhut ing geguritan kang diandharaken panggurit marang pamaos.

Tuladha Geguritan

Aku lan Pangundiku

Nadyan samya akeh sing ora seneng
Nadyan akeh wong sing nyacad
Tan bisa dadi pepalang
Ngranggeh impen aneng awang-awang

Tekadku wus ora bakal lumuntur
Kanggo mujudake pangudi
Pangudi kanggo urip kang luwih mulya
Apa ora babar pisan

Aku bakal mujudake
Nadyan diarani aneh tur nyeleneh
Kang wigati aku bisa wujudake pangudiku
Yah..... Pangudi dadi wltrausahawan kang sukses

Ngangkat derajat lan martabat keluargaku
Dadi wirausahawan kang mugunani tumrap ibu pertiwi

MATUR NUWUN

MATUK NUWUN